

Het offertorium *Ad te Domine* GT 17

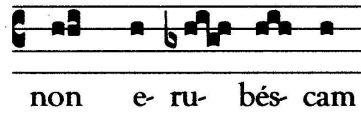
Offert.
II.

A d te Dómi- ne le- vá- vi á- ni-
mam me- am: De- us me- us, in te confi- do, non e-
ru- bé- scam: ne- que ir- rí- de- ant me in- i- mí- ci
me- i: ét- e- nim u- ni- vér- si qui te expé- ctant,
non confun- dén- tur.

Graduale Novum, nr. 5

Voor het werk van de restitutiecommissie heb ik alle respect. Maar met de *mi^b* bij *erubescam* in dit gezang heb ik problemen. Voordat je bij dit woord komt heeft de *mi^b* al elf keer geklonken. Er ontstaat een melodisch klimaat waarin geen plaats is voor een *mi^b*. Het voelt raar aan om hier abrupt een *mi^b* te moeten zingen. We hebben hier te maken met een plagale protusmelodie en het is vreemd dat één van de 25 *mi*'s verlaagd zou moeten worden.

De restitutiecommissie verdedigt haar keuze door te wijzen op handschrift Montpellier H 159.

Notenvoorbeeld 1: Montp. H 159, fol. 205

Daar staat inderdaad een grote-terts *torculus resupinus*. Die vinden we ook in hetzelfde gezang bij *animam meam*.

Notenvoorbeeld 2: Montp. H 159, fol. 205

En in de introitus *Ad te levavi* op de tekst *non erubescam*.

Notenvoorbeeld 3: Montp. H 159, fol. 86

Heeft de schrijver van Montpellier zich daardoor laten beïnvloeden en heeft hij daarom bij *erubescam* ook een grote terts *torculus resupinus* genoteerd? En heeft Verdun dat overgenomen?

De restitutiecommissie noemt twee handschriften die een verlaagde *mi* noteren, die dus kiezen voor een grote terts *torculus resupinus*: Montpellier H 159 en Verdun 759. Bij zo'n sterk afwijkende verandering moet toch meer bewijsmateriaal te vinden zijn? Daarom ben ik op zoek gegaan bij de **diastematische** handschriften. Ruim 60 heb ik er geraadpleegd. De lijst is beschikbaar. Nergens vond ik een verlagingsteken, ook niet bij Lagal. In alle gezangen ging het bij *erubescam* om een kleine terts *torculus resupinus* met *mi* [♯] of *si* [♯].

Notenvoorbeeld 4: *erubescam* in diastematische handschriften

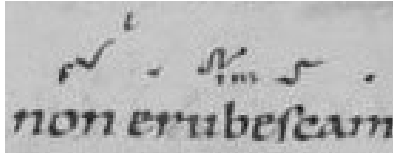
De handschriften Graz 376, Graz 807, Par Bnf 1235, Par. Bnf 903 (Yrieix), BSB G233, BSB 23032 en Praag M XIIIF.20 hebben die *mi* [♭] ook niet willen schrijven en zijn uitgeweken naar de *re*.

Zouden er dan in de **a-diastematische** handschriften aanwijzingen te vinden zijn die wijzen op een verlaagde *mi*? Toevoegingen aan de neumen bijvoorbeeld? Einsiedeln en Bamberg schrijven bij *erubescam* in plaats van een *torculus resupinus* deze grafie:

Het zou kunnen betekenen unisono voor de derde en vierde noot, zeker geen verlaging van de *mi*. De andere a-diastematische handschriften laten een *torculus resupinus* zien, zonder verdere toevoegingen:

e- ru- bes- cam

Ik moet eerlijk zijn. Er was één uitzondering:

Sang 338, fol.37

Is dit een bevestiging van de *mi*^b? Er staat immers een *i*? Ik denk van niet: de *m* van *medio-criter* neutraliseert: de derde toon is lager maar niet zó veel lager: *mi*^h.

Kortom: Het is zeer verantwoord om het molteken in Graduale Novum te schrappen. Turco deed dat in zijn Graduale (blz.9) ook.¹

Louis Krekelberg

¹ Mijn transcripties zijn ook nu weer omgezet in kwadraatnotatie door Jan Lipsch. Dr. Johan Schoenmakers heeft de eindredactie verzorgd.